

III.B DE BLADKEVER *LABIDOSTOMIS LONGIMANA* L.

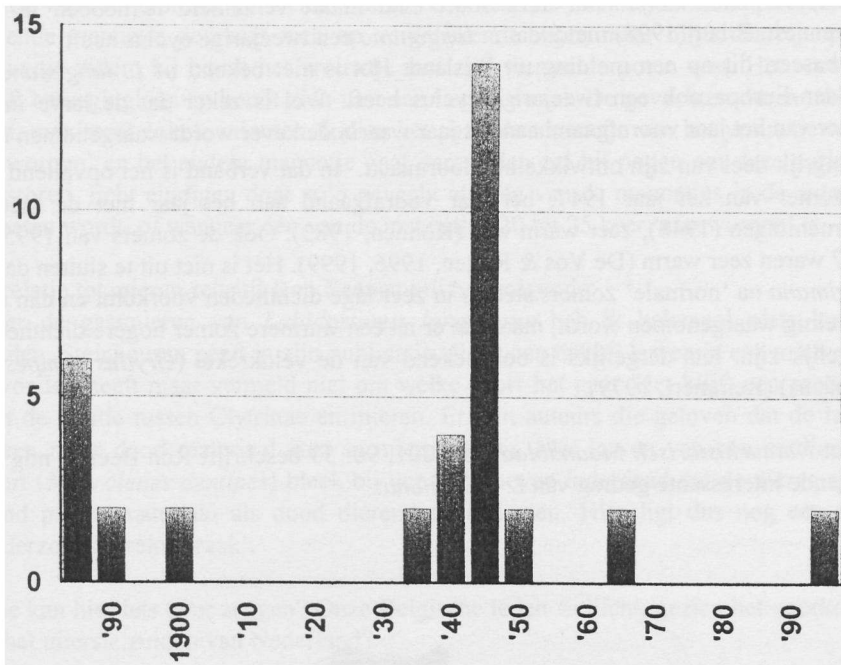
In een artikel over bladkevers (Coleoptera: Chrysomelidae) in *Entomologische Berichten, Amsterdam* 61: 64-65, viel het de redactie op, dat van een soort (*Labidostomis longimana*) vermeld was dat de larve leeft in mierennesten. Reden om de schrijvers meer informatie te vragen en deze hier weer te geven.

***Labidostomis longimana* Linnaeus (EB 61: 64-65)**

Ron Beenen & Jaap Winkelman

In de zomer van 1996 werd *Labidostomis longimana* in Zuid-Limburg verzameld door G. Van Buuren (Landgraaf: Strijthagen), J.K. Winkelman (Margraten: 't Rooth)

en R. Beenen (Colmont: Wrakelberg). In 1998 verzamelde Th. Peeters deze soort te Vilt in de Meertensgroeve. Omdat *L. longimana*, voor zover bij ons bekend, al vele

Aantal waarnemingen van *Labidostomis longimana* in Nederland per periode van vijf jaren

jaren niet meer in Nederland was waargenomen leek het interessant een overzicht te maken van vondsten van deze soort. Hiertoe zijn gegevens van deze soort uit de collecties van het Nationaal Natuurhistorisch Museum/Naturalis (Leiden) en het Zoölogisch Museum Amsterdam verzameld. Met uitzondering van exemplaren van Venlo (zonder datum) en Arnhem (jun 1900) hebben alle Nederlandse vondsten betrekking op Zuid-Limburg. In de grafiek zijn de aantallen records per periode van vijf jaren als staafdiagram weergegeven. Opvallend is dat er lange perioden zonder waarnemingen zijn geweest en perioden met relatief veel waarnemingen. Remmert (1989) duidt dit verschijnsel aan als 'eilanden in de tijd'.

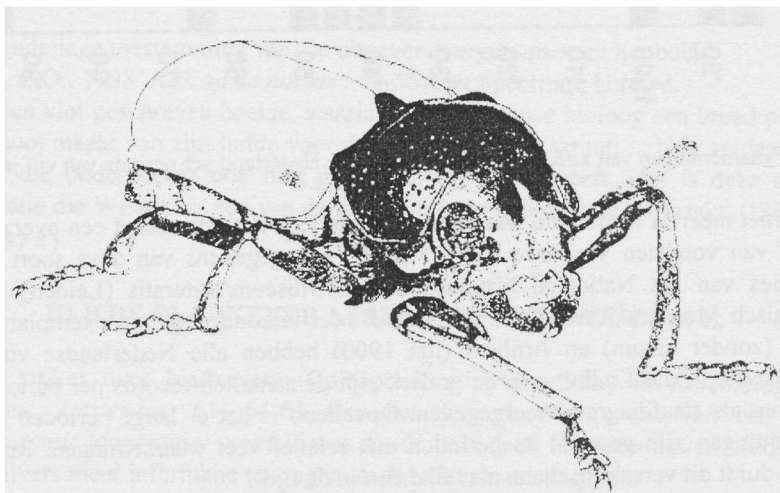
Over de oorzaak van de 'eilanden in de tijd' bij *L. longimana* valt alleen maar te speculeren. *Labidostomis longimana* komt voor in een groot deel van het westelijke Palearctische gebied, van Frankrijk tot in Mongolië. De noordgrens van het areaal ligt in Europa over Stockholm, Estland en Moskou (Warchlowski, 1985). In Nederland blijkt deze soort dus vrijwel beperkt tot Zuid-Limburg. Biotopen waar *L. longimana* in wordt aangetroffen zijn droge schraallanden, heiden en droge delen van uiterwaarden. Ook in zand-, grind- en steengroeven wordt de soort gevonden (Koch,

1992). De biotopen waar *L. longimana* in 1996 en 1998 is aangetroffen komen hiermee overeen.

Labidostomis longimana wordt vooral gemeld van klaver (*Trifolium spec.*). **De larve leeft in mierennesten.** Dit is ook de plaats waar de larve overwintert: Steinhäuser (1996) vermeldt larven van deze soort eind maart verzameld te hebben in een mierennest. Erber (1998) meldt dat *L. longimana* een tweejarige cyclus heeft.

Hij baseert dit op een melding uit Rusland. Het is niet bekend of *L. longimana* in Midden-Europa ook een tweejarige cyclus heeft. Wel is zeker dat de larve in de zomer van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de kever wordt waargenomen een belangrijk deel van zijn ontwikkeling doormaakt. In dat verband is het opvallend dat de zomer van het jaar 1947, het jaar voorafgaand aan het jaar met de meeste waarnemingen (1948), zeer warm was (Können, 1983). Ook de zomers van 1995 en 1997 waren zeer warm (De Vos & Rutten, 1996, 1999). Het is niet uit te sluiten dat *L. longimana* na 'normale' zomers slechts in zeer lage dichtheden voorkomt en dan niet of weinig waargenomen wordt, maar dat er na een warmere zomer hogere dichtheden mogelijk zijn. Iets dergelijks is ook bekend van de veldkrekel (*Gryllus campestris* Linnaeus) (Rommert, 1979).

In het *Natuurhistorisch Maandblad* mrt 2001, 90: 53 beschrijft Ron Beenen nog het volgende interessante gedrag van *L. longimana*:

... *Labidostomis longimana* vertoont een bijzonder gedrag dat samenhangt met de paring. Dit gedrag is in detail beschreven door Medvedev & Pavlov (1988). Omdat het zo bijzonder is en er zo zelden over gedrag van insecten gepubliceerd wordt volgt

een korte samenvatting. Een mannetje dat dat een paartje in copula nadert gaat op zijn vier achterste poten staan en richt het voorste deel van zijn lichaam hoog op. Daarbij poogt hij het andere mannetje met zijn lange voorpoten te grijpen. Ook zijn kaken worden gebruikt om delen van het copulerende mannetje vast te pakken. Het parende mannetje gedraagt zich op vergelijkende wijze maar blijft daarbij op het vrouwtje zitten; hij houdt het vrouwtje met zijn vier achterpoten vast. Het vrouwtje blijft bewegingloos en houdt zich vast aan het substraat. De gevechten duren meestal kort, maximaal enkele minuten. Indien het parende mannetje van het vrouwtje wordt 'geworpen' en het andere mannetje gaat paren, dan zal hij pogen om deze paring te verstoren. Echt eindigen doet zo'n gevecht als één van de mannetjes in de antennes gebeten wordt, of wanneer één van de mannetjes 20 tot 25 keer 'afgeworpen' is.

In relatie tot mieren schrijft Ron Beenen mij het volgende:

Over de gastmieren van *Labidostomis longimana* heb ik helemaal niets kunnen vinden. Steinhausen geeft in zijn publicatie alleen aan dat hij larven in een mierennest gevonden heeft maar vermeld niet om welke soort het gaat. Het blijft een probleem met de relatie tussen Clytrinae en mieren. Er zijn auteurs die geloven dat de larven alleen maar dood materiaal eten in mierennesten. Met larven van een mediterrane soort (*Macrolenes dentipes*) bleek bij voedselproeven inderdaad dat de dieren zowel dood plantenmateriaal als dood dierenmateriaal aten. Hier ligt dus nog een mooi onderzoeksterrein 'braak'.

Wie kan hier iets over zeggen? Onze Belgische leden wellicht, gezien het voorkomen in het uiterste zuiden van Nederland?